

Gemeente Scherpenzeel
T.a.v. het college
Postbus 100
3925 ZJ SCHERPENZEEL GLD

Datum

3 juli 2020

Zaaknummer

2020-007489

Onderwerp

Reactie op brieven

Inlichtingen bij

Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad

1 van 8

Geacht College,

Hierbij reageren we op uw brief van 23 juni jl. waarin u ons verzoekt om herziening van ons op 2 juni jl. ingenomen voorlopig standpunt over uw Kadernota. Tevens reageren we op uw brief van 30 juni jl. waarin u ons verzoekt antwoord te geven op vragen gesteld door de raadsfracties van SGP en GBS.

Wij zijn geen partij in de publieke en politieke dialoog die binnen uw gemeente en gemeenteraad moet plaatsvinden over de door uw College opgestelde Kadernota van 26 mei jl.. Het door ons geformuleerde standpunt van 2 juni jl. is nadrukkelijk op uw verzoek tot stand gekomen en gecommuniceerd. Tegelijk hebben wij als GS met uw College telkens in goed overleg en in grote openheid kunnen spreken over de bestuurskrachtsituatie in uw gemeente en de verschillende aspecten daarvan. Deels verschillen wij daarover met elkaar van opvatting, maar dat is tot nu toe geen belemmering gebleken om de dialoog met elkaar te voeren.

Voor ons is dat laatste van zoveel belang dat wij hierbij met een inhoudelijke reactie komen op beide brieven. Die inhoudelijke reactie is bedoeld om ons voorlopig standpunt nog eens kort samen te vatten en waar nodig te verhelderen of te expliciteren. Op deze wijze willen wij de dialoog tussen onze beide bestuurscolleges open houden, ook - of misschien wel juist - over die zaken waar we het niet over eens zijn op dit moment.

Overeenstemming over bestuurskrachtproblematiek en doelstelling van de oplossing daarvan

Uit uw brief van 23 juni zou de indruk kunnen ontstaan dat er een groot verschil is in uw opvattingen over de bestuurskracht van Scherpenzeel en die van ons. Wij denken dat dit niet het geval is. Naar onze waarneming is er overeenstemming over het feit dat uw gemeente op dit moment een evident en urgent bestuurskrachtprobleem heeft.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

 provincie
Gelderland

0000000422

Datum
3 juli 2020

Zaaknummer
2020-007489

Blad
2 van 8

We hebben er veel respect voor dat gemeenteraad en B&W van Scherpenzeel hier actief onderzoek naar hebben laten doen, de conclusies daarvan ter harte hebben genomen en bereid zijn om – in ieder geval in financiële en personele zin – maatregelen te treffen om hierin verandering te brengen. We hebben waardering voor de wijze waarop u als B&W getracht heeft om – met inachtneming van de randvoorwaarden zoals die zijn meegegeven door GS – te werken aan de versterking van de bestuurskracht van uw gemeente. Ook hebben we overeenstemming over de doelstelling van de te kiezen oplossing of oplossingen; die moeten in het belang zijn van de inwoners van Scherpenzeel. De overeenstemming op deze punten is wat ons betreft nog steeds een stabiele basis voor gesprek en overleg over de beste oplossing voor uw bestuurskrachtproblemen. Waar we als beide bestuurscolleges wel over van mening verschillen is over de vraag of de door u als B&W in de Kadernota uitgewerkte oplossing voor de bestuurskrachtversterking adequaat, proportioneel en toekomstgericht is. Ons college is hiervan niet overtuigd. In de u toegezonden documenten bij onze besluitvorming op 2 juni jl. hebben wij getracht onze opvatting daarvoor te onderbouwen en toe te lichten. De essentie daarvan is als volgt samen te vatten.

Versterking door verbinding en niet door “eigen regie”

De rode draad in de ondersteuning van gemeenten bij versterking van hun bestuurskracht door GS is samen te vatten in: “versterking door verbinding”. Gemeenten met bestuurskrachtproblematiek worden door ons gestimuleerd en ondersteund om het versterkingsproces samen met hun bestuurlijke en strategische partners op te pakken. Zo doen we dat op dit moment bij alle gemeenten met evidente bestuurskrachtvragen en zo hebben we dat in de afgelopen jaren ook gedaan bij Scherpenzeel. U wordt dus niet anders beoordeeld of behandeld dan anderen, integendeel. Wel kiest u als Scherpenzeel zelf al vanaf het voorjaar van 2019 consequent voor een fundamenteel andere aanpak van uw bestuurskrachtprobleem. Daarin ligt de nadruk op “autonomie” en op “eigen regie”.

Bestuurskrachtprobleem wordt wel aangepakt, maar niet opgelost

Wij hebben u bij de start van het Kadernota aangegeven dat versterking van bestuurskracht bereikt moet worden door:

- a) Versterking van de strategische positie in grensoverschrijdende vraagstukken
- b) Versterking van de samenwerkingskracht bij de uitvoering van steeds meer lokale taken
- c) Versterking van de werking van het politiek-bestuurlijk systeem
- d) Versterking van de ambtelijke organisatie

En dat geheel binnen een verantwoord financieel perspectief.

De Kadernota van B&W biedt naar onze mening op geen van deze punten zicht op een fundamentele en duurzame versterking. Laat staan dat het een duurzame samenhangende oplossing biedt.

Datum
3 juli 2020

Zaaknummer
2020-007489

Blad
3 van 8

Er wordt geïnvesteerd in de ambtelijke organisatie (punt d), en dat is op zich goed. Maar ook bij een uitbreiding met 14-20 fte worden problemen van kwetsbaarheid en continuïteit niet duurzaam opgelost. En voor de punten onder a, b en c is in het geheel geen zicht op versterking.

Een mogelijk beter alternatief is niet goed onderzocht

U heeft als Scherpenzeel – mede door de geografische ligging – helaas weinig keus voor het aangaan van strategische partnerschappen met buurgemeenten. De beide Utrechtse buurgemeenten Renswoude en Woudenberg willen niet (opnieuw) het pad op van een vergaande samenwerking en/of mogelijke fusie. Dan is Barneveld de enige andere directe buurgemeente waarmee u dat partnerschap kunt zoeken. Maar dat is zeker geen slechte keuze. Barneveld is een stevige en stabiele gemeente, bestaande uit meerdere kernen met een goed kernenbeleid. Barneveld heeft aangegeven een strategisch partnerschap aan te willen gaan, maar dan wel vanuit positieve intenties, transparantie en met een “stip op de horizon” van bestuurlijke fusie. In het door uzelf geëntameerde onderzoek in 2019 blijkt partnerschap met Barneveld de beste optie voor versterking van bestuurskracht. Vanaf medio 2019 hebben wij u informeel en formeel en op verschillende momenten (juli 2019, november 2019 en maart 2020) opgeroepen, gestimuleerd, ondersteund en uiteindelijk zelfs bestuurlijk gemaand om dit alternatief serieus te onderzoeken en af te wegen. Daarbij hadden ook mogelijke risico's en twijfelpunten in beeld kunnen komen en besproken kunnen worden. Vanuit de eenzijdige focus op “eigen regie” heeft de gemeenteraad u niet de ruimte gegeven en heeft u zelf ook niet de ruimte genomen om deze optie echt gelijkwaardig te onderzoeken. Daarmee heeft u uzelf en de inwoners een volwassen en evenwichtige keuze onthouden tot dit moment.

Investeren of uitgeven?

Voor de door u gekozen oplossing wilt u veel geld uitgeven en vraagt u extra lasten van de inwoner. Ons punt is niet dat u dat formeel niet zou mogen of dat u tot 2024 daar niet de financiële mogelijkheden voor zou hebben. Ons punt is dat deze voor uw gemeente zeer grote uitgave niet leidt tot versterking van de bestuurskracht. Deze uitgaven gaan ook niet naar Scherpenzeelse voorzieningen, dienstverlening, openbare ruimte of andere belangrijke dingen voor de inwoners, maar naar personeel en gemeentelijke huisvesting.

Het gevolg hiervan is dat na 2024 Scherpenzeel hierdoor in het beste geval een gemeente zal zijn zonder vet op de botten die bij tegenvallers moet bezuinigen op de organisatie of voorzieningen of zich alsnog moet melden bij anderen om de voorzieningen en dienstverlening overeind te houden. Daarin verschilt Scherpenzeel niet veel van andere kleine gemeenten met beperkte middelen, maar als dat de uitkomst is van een operatie om bestuurskracht te versterken kan die als mislukt worden beschouwd. En dat willen en kunnen wij als Provincie niet voor onze bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen.

Datum
3 juli 2020

Zaaknummer
2020-007489

Blad
4 van 8

Beantwoording van de vragen van de raadsfracties

Zoals aangegeven achten wij het ongewenst om in de politieke dialoog in Scherpenzeel te treden en hebben daarom er voor gekozen om niet inhoudelijk te reageren op de vragen van de raadsfracties.

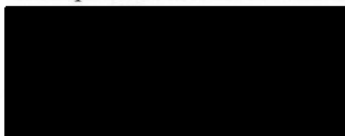
Met het oog op het belang van de dialoog met uw College en om enkele kennelijke misverstanden of verkeerde voorstellingen van zaken, die blijken uit vraagstellingen uit de weg te ruimen, hebben we – aanvullend op wat in deze brief is aangegeven – nog enkele bemerkingen en verhelderingen naar aanleiding van de betreffende vraagstelling opgenomen in een bijlage bij deze brief. Wij vertrouwen er op dat u dit wilt doorgeleiden.

Verzoek tot heroverweging standpunt

Op 2 juni hebben wij – zoals door u gevraagd – een voorlopig standpunt bepaald over de door u opgestelde Kadernota. Wij hebben aangegeven op 14 juli een definitief standpunt in te willen nemen. Wij zullen daarbij uiteraard rekening houden met alle aanvullende informatie die in de periode naar voren is gekomen. Dat geldt bijvoorbeeld voor uw raadsbesluitvorming van 9 juli en tevens ook de aanvullende informatie uit de door u uitgevoerde peiling, het door u aangeboden onderzoeksrapport van de heer Verhagen, de informatie uit de raadsvergadering van Barneveld en alle andere relevante informatie.

Uiteraard zullen wij u zo snel mogelijk na onze besluitvorming van een en ander op de hoogte brengen en over de gevolgen daarvan met u overleggen. Met de nadruk op de gezamenlijke visie en doelstellingen en op basis van de goede dialoog die we tot heden met elkaar – ondanks de verschillen – hebben kunnen voeren.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Gelderland

John Berends
Commissaris van de Koning

Pieter Hilhorst
Secretaris

Bijlage

- Informatievoorziening naar aanleiding van raadsvragen SGP en GBS

Datum
3 juli 2020

Zaaknummer
2020-007489

Blad
5 van 8

Informatievoorziening naar aanleiding van raadsvragen SGP en GBS

In het voorlopig standpunt van GS op 2 juni jl. is verwoord waarom GS van opvatting is dat de Kadernota van B&W van Scherpenzeel van 26 mei – in weerwil van de geleverde inspanningen – geen adequaat en toekomstbestendig antwoord biedt op de evidente bestuurskrachtproblematiek van de gemeente Scherpenzeel. Nadere onderbouwing en toelichting op deze opvatting is vervat in met name de notitie “een sterk dorp in een sterke gemeente” die bij deze besluitvorming was gevoegd. In die notitie is ook verwoord langs welke weg deze opvatting in de periode van 2018 – 2020 is ontstaan en op welke manier daarover voortdurend overleg en dialoog tussen de Provincie en de gemeente heeft plaatsgevonden.

Uit de vragen van de raadsfracties maken wij op dat deze informatie of nog niet geheel duidelijk is overgekomen, dan wel tot kennelijk misverstanden leidt en op onderdelen tot een – in onze ogen – verkeerde voorstelling van zaken. In deze korte notitie willen we daarom enkele verhelderingen en toelichtingen geven, die bij kunnen dragen aan zuivere meningsvorming bij de betreffende raadsfracties.

1. Onderschrijft u de historische koerswijziging en bent u het met ons eens dat de zelfstandige koers van Scherpenzeel niet moet worden beoordeeld op basis van de oude koers, maar van de gewijzigde koers zoals die in de Begroting 2020, het Raadsbesluit van 9 december 2019 en in de Kadernota 2021-2024 is uitgewerkt?

De bestuurskrachtproblematiek van Scherpenzeel speelt al lang en is na eerdere constructieve pogingen van uw kant niet structureel opgelost. Naar onze waarneming is het met name de besluitvorming in uw gemeenteraad van juni 2019 geweest die recent een belangrijke koerswijziging heeft ingezet. In die vergadering is op basis van het rapport “Zelfbewust Scherpenzeel” unaniem de bestuurskrachtproblematiek van uw gemeente onderschreven en zijn stappen afgesproken om tot oplossing daarvan te komen. Over de in december 2019 ingezette koers hebben wij u als GS reeds op 20 november 2019 (naar aanleiding van rapportage Stuurgroep), op 17 december 2019 en vervolgens op 6 februari 2020 aangegeven dat wij uitwerking daarvan kritisch volgen. Beoordeling van die koers vindt plaats aan de hand van de Kadernota zoals afgesproken.

2. Welke specifieke financiële problemen ziet u voor Scherpenzeel, die voor andere gemeenten niet gelden?

In ons voorlopig standpunt van Kadernota van B&W beoordelen wij niet de financiële positie van Scherpenzeel, maar de oplossing voor de bestuurskrachtproblematiek. Die is onvoldoende op eigenlijk alle door ons in de brief van 6 februari 2020 aangegeven toetspunten. Aanvullend kan gesteld worden dat de door B&W gepresenteerde oplossing heel veel geld kost dat niet gaat naar zaken die voor inwoners het belangrijkste zijn.

Datum
3 juli 2020

Zaaknummer
2020-007489

Blad
6 van 8

En waardoor er op den duur ook financiële problemen kunnen ontstaan. Uiteraard zijn beide zaken voor ons College ongewenst, maar dat is niet de reden waarom we ons voorlopig standpunt hebben ingenomen.

3. Welke evidente bestuurskrachtproblemen ziet u in dit kader?

Met de rapportage van Seinstra van der Laar, de unanieme raadsbesluitvorming daarover in juni 2019, de inspanningen van de gemeenteraad zelf in het najaar 2019 om met oplossingen te komen, de besluitvorming in december 2019 en de Kadernota van B&W is er brede overeenstemming over de bestuurskrachtproblematiek van Scherpenzeel. Ons voorlopig standpunt gaat over de beoordeling van de door B&W in de Kadernota – binnen de eerder door de gemeenteraad gestelde kaders- geschetste oplossing. Die is ontoereikend.

4. Wat was voor u de reden om de spiegeling als additionele eis in te brengen, gezien ons (in democratische meerderheid genomen) raadsbesluit van 9 december 2019 en het primaat dat in dit traject – ook door u - bij onze raad is weggelegd?

In juli 2019 is van de zijde van de Provincie met uw gemeenteraad afgesproken dat er twee alternatieven voor bestuurskrachtversterking zouden worden onderzocht. In november 2019 is – in reactie op de rapportage van de Stuurgroep uit uw gemeenteraad – gewezen op het feit dat de vergelijking niet in balans was. Er is dus geen sprake van een additionele eis, maar inzet op nakoming van een eerder gemaakte afspraak met de gemeenteraad. Door niet te voldoen aan de afspraak heeft de gemeenteraad zichzelf en de inwoners de kans onthouden om tot een eerlijke en evenwichtige keuze van alternatieven te komen.

5. Wat is de reden dat u de onderbouwing van uw bewering dat herindeling 'goedkoper en beter' is niet heeft ingebracht ten behoeve van de beraadslagingen tussen Scherpenzeel en Barneveld sinds juli 2019 en kunt u ons deze onderbouwing alsnog geven?

Reeds in de rapportage van de Stuurgroep van de gemeenteraad is de informatie opgenomen die aangeeft dat versterking van de ambtelijke organisatie via fusie met Barneveld aanzienlijk goedkoper is en dat hiervoor geen lastenverzwaring nodig is. Dit is in het Monitoringsoverleg met het College ook nogmaals gedeeld en besproken. Vanuit de visie die wij hebben op bestuurskracht en die blijkt uit de criteria die wij op 6 februari 2020 hebben aangegeven is voor een kleine gemeente met bestuurskrachtproblemen de beste route om een of meer sterke strategische partner(s) te zoeken.

Vanuit deze algemene informatie kan dus worden afgeleid dat een fusie met Barneveld voor de inwoners van Scherpenzeel goedkoper en beter is.

Datum
3 juli 2020

Zaaknummer
2020-007489

Blad
7 van 8

Of dit ook daadwerkelijk zo is en hoe dit concreet gemaakt kan worden, zou juist via een evenwichtig onderzoek en beschrijving van dit alternatief op tafel hebben kunnen komen.

6. *Op grond waarvan is GS van mening dat het financiële perspectief van Scherpenzeel na een fusie met Barneveld verbetert?*

GS stelt vast dat een fusie met Barneveld als bestuurskrachtoplossing aanzienlijk minder kosten met zich meebrengt voor Scherpenzeel en zijn inwoners dan via de door B&W in de Kadernota voorgestelde oplossing.

7. *Klopt het dat de provincie het preventief toezicht per direct wil toepassen na de start van de Arhi-procedure (in plaats van pas op het moment dat GS een herindelingsontwerp/advies voorstel vaststelt) en welk voordeel levert dat voor Scherpenzeel op?*

Preventief toezicht in het kader van de Wet Arhi zal worden ingesteld vanaf vaststelling van het Herindelingsontwerp.

8. *Welke verbeteringen ziet GS (ten opzichte van de huidige werkwijze in Scherpenzeel) in het sociaal domein na fusie met Barneveld?*

GS kijkt met waardering naar de praktijk van de uitvoering van taken in het sociaal domein in zowel Scherpenzeel als Barneveld. Er is alle reden om in een eventuele nieuwe gemeente de kwaliteit van beide praktijken in te zetten voor de inwoners. De wijze waarop zal onderwerp van overleg moeten zijn bij de voorbereiding van de nieuwe gemeente.

9. *Welke concrete garanties en verbeteringen ziet GS voor het voorzieningenniveau in Scherpenzeel na fusie met Barneveld, en welke oplossing biedt GS voor het (in geval van herindeling) oplopende exploitatietekort van de Breehoek?*

GS is van mening dat het goede voorzieningenniveau van Scherpenzeel gebaat is bij een sterke gemeente. Welke concrete kansen en mogelijkheden dit biedt is een belangrijk onderwerp voor de besprekingen in het kader van de voorbereidingen van een nieuw te vormen gemeente in relatie tot het in te vullen kernenbeleid. Dit geldt ook voor de oplossing voor de exploitatietekorten in de Breehoek. Gezien de financiële voordelen van het fusiescenario ten opzichte van het scenario in de Kadernota van B&W hoeft dit in financiële zin geen probleem te vormen in ieder geval.

Datum

3 juli 2020

Zaaknummer

2020-007489

Blad

8 van 8

10. Aan welk bedrag mogen wij denken en is GS bereid om eenzelfde financiële ondersteuning te bieden aan de zelfstandige gemeente Scherpenzeel?

GS is bereid om bijdragen te leveren aan versterking van de bestuurskracht. Dat kan door middel van onderzoek, advies en andere vormen van ondersteuning. In het verleden zijn daarbij ook bedragen ter beschikking gesteld om een kansrijk en positief scenario voor versterking te ondersteunen. Dat is dus op dit moment niet aan de orde in Scherpenzeel, maar mogelijk wel in een fusiescenario.

11. Is er een scenario denkbaar waarbij u de art. 8 Arhi procedure niet gaat starten en zo ja op welke (concrete) punten moet de Kadernota dan worden bijgesteld?

In onze brief van 6 februari 2020 hebben wij de criteria aangegeven waarop wij de Kadernota zullen beoordelen. Tussentijds hebben wij met B&W intensief overleg hierover en daarin tevens het belang van een evenwichtige afweging van verschillende alternatieven benoemd. Het is nu aan de gemeenteraad om te bepalen of en zo hoe aan criteria voldaan kan en moet worden en op basis daarvan zal GS een besluit nemen.